

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาเรื่อง “โครงการผลิตรายการโทรทัศน์ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เยาวชนอายุ 5-7 ปีด้วยศิลปะประดิษฐ์ สำหรับสถานีโทรทัศน์ ทีวีไทย” ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เมื่อผู้จัดทำโครงการได้ข้อมูลที่ครบถ้วนแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการตีความ (Interpretation) และนำเสนอออกมาในลักษณะของการบรรยาย (Descriptive) โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 สรุปผลการสัมภาษณ์

4.1.1. กลุ่มเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 (อายุ 5-6 ปี) จำนวน 5 คน

1) ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 (อายุ 5-6 ปี) จำนวน 5 คน ทั้งหมดเป็นเด็กนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลวัฒนาสาธิต เป็นชาย 1 คน และเป็นหญิง 4 คน ผู้จัดทำโครงการได้เฝ้าสังเกตพฤติกรรมของเด็กกลุ่มนี้เป็นเวลา 30 นาที จึงทำการสัมภาษณ์กลุ่มแบบเจาะจง (Focus Group Discussion)

จากการสังเกตพฤติกรรมพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะให้ความสนใจกับรูปและตัวการ์ตูนต่างๆ ภายในห้องเรียนเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังชอบเล่นกันเป็นกลุ่มโดยสมมติบทบาทให้กับตัวเองเป็นบุคคลต่างๆ เช่น แพทย์, คนขายไอศกรีม, แม่ครัว โดยอาศัยอุปกรณ์ประกอบการเล่นจากของเล่นและวัตถุที่หาได้ใกล้ตัว ทั้งนี้ยังให้ความสนใจกับหนังสือนิทาน มีความอยากรู้เรื่องราวต่างๆ ในภาพประกอบของหนังสือ

แต่จะพบว่าทั้งหมดจะมีสมาธิสั้นลงต่อการรับฟังเรื่องราวต่างๆ นานเกิน 5 นาที จึงต้องคอยกระตุ้นให้เกิดความสนใจอยู่เสมอ เช่น การถาม-ตอบ

2) พฤติกรรมในการรับชมรายการโทรทัศน์

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างพบว่า โดยเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างจะดูโทรทัศน์ทุกวัน โดยจะเป็นรายการการ์ตูน แต่ยังไม่สามารถแยกแยะได้ว่าเป็นรายการของสถานีโทรทัศน์ช่องใด โดยพ่อแม่ผู้ปกครองจะเป็นผู้เปิดรายการการ์ตูนดังกล่าวให้รับชม

3) รูปแบบรายการโทรทัศน์ที่สนใจ

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 คนให้ความสนใจกับรายการการ์ตูน และอาจจะมีรายการอื่นๆ ที่พ่อแม่ผู้ปกครองจะเป็นผู้เปิดรับชม

4) กิจกรรมพิเศษที่ชอบ

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 คนจะชอบกิจกรรมการวาดรูป, พับกระดาษ, ระบายสี และสนใจกิจกรรมอื่นที่มีความน่าสนใจ ไม่เคยเห็นมาก่อน ทั้งนี้ยังชอบกิจกรรมที่ได้ออกกำลังกายหรือได้วิ่งเล่นกับเพื่อนๆ

4.1.2. กลุ่มเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (อายุ 6-7 ปี) จำนวน 5 คน

1) ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (อายุ 6-7 ปี) จำนวน 5 คน ทั้งหมดเป็นเด็กนักเรียนของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) เป็นชาย 3 คนและเป็นหญิง 2 คน ผู้จัดทำโครงการได้เฝ้าสังเกตพฤติกรรมของเด็กกลุ่มนี้เป็นเวลา 30 นาที จึงทำการสัมภาษณ์กลุ่มแบบเจาะจง (Focus Group Discussion)

จากการสังเกตพฤติกรรมพบว่า กลุ่มตัวอย่างจะชอบการเล่นที่ได้ออกกำลังกายในที่แจ้งกับเพื่อนๆ ในวัยเดียวกัน โดยกลุ่มตัวอย่างจะมีจินตนาการ มีโลกส่วนตัวในการสมมติสถานที่ต่างๆ รอบตัวให้น่าสนใจเพื่อจะทำการผจญภัย เช่น เป็นป่า เป็นภูเขา เป็นใต้มหาสมุทร เป็นต้น นอกจากนี้ยังคงมีการสมมติบทบาทในการเล่นประกอบจินตนาการอยู่ เช่น มีการแบ่งผู้เล่นเป็นฝ่ายธรรมะ และ ฝ่ายอธรรม

ผู้จัดทำโครงการยังสังเกตพบว่า กลุ่มตัวอย่างจะปิดตัวเองจากบุคคลที่ไม่คุ้นเคย พยายามเลี่ยงการแสดงออก, การสื่อสาร และการแสดงความคิดเห็นต่างๆ แต่เมื่อสามารถพูดในสิ่งที่เขาสนใจได้แล้ว ผู้จัดทำโครงการก็จะสามารถได้รับข้อมูลอย่างเต็มที่จากกลุ่มตัวอย่าง

2) พฤติกรรมในการรับชมรายการโทรทัศน์

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างพบว่า โดยเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างจะดูโทรทัศน์ทุกวัน โดยจะเป็นยังคงเป็นรายการการ์ตูนเช่นเดียวกับกลุ่มเด็กในชั้นอนุบาล แต่เด็กกลุ่มนี้สามารถแยกแยะได้แล้วว่าเป็นรายการของสถานีโทรทัศน์ช่องใด โดยพ่อแม่ผู้ปกครองจะเป็นผู้เปิดรายการโทรทัศน์ดังกล่าวให้รับชม และมีบางกรณีที่กลุ่มตัวอย่างสามารถเปิดโทรทัศน์รับชมได้เอง

3) รูปแบบรายการโทรทัศน์ที่สนใจ

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 คนให้ความสนใจกับรายการการ์ตูนจากสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 “โมเดิร์นไนน์การ์ตูน” ที่ออกอากาศทุกวันเสาร์-อาทิตย์ตั้งแต่ 8.00 น. และรายการการ์ตูน

4) กิจกรรมพิเศษที่ชอบ

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 คนจะชอบกิจกรรมสันทนาการต่างๆ ที่มีความสนุกสนาน มีความบันเทิง ตลอดจน การวาดรูป, พับกระดาษ, ระบายสี ต้องการรับชมสิ่งที่ไม่เคยเห็นมาก่อน ทั้งนี้ยังชอบกิจกรรมที่ได้ออกกำลังกายหรือได้วิ่งเล่นกับเพื่อนๆ

ตารางที่ 4.1

สรุปผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มเยาวชนอายุ 5-7 ปี
จากการสัมภาษณ์กลุ่มแบบเจาะจง (Focus Group Discussion)

หัวข้อ	กลุ่มเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 (อายุ 5-6 ปี) จำนวน 5 คน	กลุ่มเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (อายุ 6-7 ปี) จำนวน 5 คน
1. พฤติกรรมในการรับชมรายการโทรทัศน์	- ส่วนใหญ่ รับชมโทรทัศน์ทุกวัน - พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้เปิดรายการการ์ตูนดังกล่าวให้รับชม (ไม่สามารถเปิดโทรทัศน์เพื่อรับชมเองได้)	- ส่วนใหญ่รับชมโทรทัศน์ทุกวัน - พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้เปิดรายการโทรทัศน์ให้รับชม, บางกรณีสามารถเปิดโทรทัศน์รับชมได้เอง
2. รูปแบบรายการโทรทัศน์ที่สนใจ	- รายการการ์ตูน และรายการอื่นๆ ที่พ่อแม่ผู้ปกครองจะเป็นผู้เปิดรับชม เช่น รายการละคร และรายการข่าว	- รายการการ์ตูน และรายการอื่นๆ ที่พ่อแม่ผู้ปกครองจะเป็นผู้เปิดรับชม เช่น รายการละคร และ รายการข่าว
3. กิจกรรมพิเศษที่ชอบ	- กิจกรรมการวาดรูป, พับกระดาษ, ระบายสี และสนใจกิจกรรมอื่นที่มีความน่าสนใจ ไม่เคยเห็นมาก่อน - กิจกรรมที่ได้ออกกำลังกายหรือได้วิ่งเล่นกับเพื่อนๆ	- กิจกรรมการวาดรูป, พับกระดาษ, ระบายสี และสนใจกิจกรรมอื่นที่มีความน่าสนใจ ไม่เคยเห็นมาก่อน - กิจกรรมที่ได้ออกกำลังกายหรือได้วิ่งเล่นกับเพื่อนๆ

จากตารางจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 (อายุ 5-6 ปี) จำนวน 5 คน และกลุ่มเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (อายุ 6-7 ปี) จำนวน 5 คน นั้นมีความสนใจ และพฤติกรรมในการรับชม

4.1.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ได้แก่ ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและผู้ผลิตโครงการสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน นักวิชาการด้านการศึกษาสำหรับเด็ก และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ ที่มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จในปัจจุบัน เพื่อทราบถึงข้อมูลวิธีการทำงาน และแนวคิดหรือกลยุทธ์หลักในการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเยาวชน โดยการสัมภาษณ์เดี่ยวแบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก
คุณภัทราจริย์ อัยศิริ (น่านิดมิ่งน้อย)
- 2) ผู้ผลิตโครงการสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมพล ดาวเรือง
- 3) นักวิชาการผู้มีความรู้ด้านการศึกษาสำหรับเด็ก
ดร.โสเมฉาย บุญญษนันต์
- 4) คุณครูผู้มีความรู้ในการสอนเด็กที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการ
อ.วรรณกรรณ์ พงศ์กฤษณรุักษ์

โทรทัศน์มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ของเยาวชนเป็นอย่างมาก เพราะการศึกษาของไทยในปัจจุบันไม่ควรจำกัดอยู่เพียงในห้องเรียนเท่านั้น แต่ต้องอาศัยการเรียนรู้นอกห้องเรียนด้วย ปัจจุบันแนวทางของการศึกษาเป็นไปในแบบบูรณาการ เป็นการศึกษาตลอดชีวิต สามารถศึกษาได้ทั้งในและนอกห้องเรียน การสอนศิลปะให้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษานั้นไม่จำเป็นต้องหมายถึงการวาดรูปหรือทำกิจกรรมอื่นๆ ในห้องเรียนเท่านั้น ผู้สอนสามารถหาประสบการณ์อื่นๆ ให้แก่นักเรียนได้ เช่น การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ เช่น หอศิลป์ต่างๆ หรือสถานที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับการศึกษานั้นๆ เนื่องจากเด็กจะซึมซับสิ่งที่ได้รับในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี เช่น เด็กประถม มักถ่ายทอดเรื่องราวงานศิลปะของมาจากประสบการณ์ที่ได้พบเห็นในชีวิตประจำวัน (โสเมฉาย บุญญษนันต์, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2552)

การสร้างสถานการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้และแสดงออกนั้น ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาสมองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเหล่านั้นเอง อีกทั้งรายการโทรทัศน์ของไทยยังเหมารวมว่าผู้ชมเด็กนั้นเป็นกลุ่มเดียวกันทั้งหมด สามารถรับชมสาระร่วมกันได้ทุกวัย ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วจะต้องแบ่งย่อยออกเป็นกลุ่มอายุช่วงต่างๆ อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อส่งสาระต่างๆ ในรายการไปยังกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแน่นอนและมีประสิทธิภาพ (วรรณกรรณ์ พงศ์กฤษณรุักษ์, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2552) ซึ่งโทรทัศน์เป็นสื่อที่เข้าถึงได้ง่ายมาก เนื่องจากจะมีอยู่ในทุกครัวเรือน เป็น

โทรทัศน์และเด็กในปัจจุบันก็เป็นสิ่งที่ใกล้ชิดกันมาก ดังนั้นหากมีรายการโทรทัศน์ที่ดี และสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับเยาวชนในจำนวนมากพอ ตลอดจนผู้ปกครองให้การสนับสนุน และแนะนำบุตรหลานควบคู่ไปในทางที่ถูกด้วยแล้ว ย่อมเกิดประโยชน์ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กโดยตรง ซึ่งการได้รับสาระความรู้ที่ดีนั้นย่อมส่งผลให้เกิดประชากรมีคุณภาพที่ดีต่อไปในอนาคต เป็นผู้ใหญ่ที่ดีของสังคมได้ (โสมฉาย บุญญษนันต์, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2552) นอกจากนี้จะใช้รายการโทรทัศน์เป็นสื่อที่สำคัญในการนำเสนอองค์ความรู้ต่างๆไปยังเยาวชนแล้ว รายการโทรทัศน์จึงต้องเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมที่ดีให้แก่ผู้ชมด้วย ซึ่งการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจริยธรรมแต่ด้วยเยาว์นี้เองที่จะทำให้เยาวชนสามารถกล้าที่จะคิดในสิ่งที่แตกต่าง ที่ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงในกรอบความคิดและหลักสูตรการศึกษาอีกต่อไป อันจะเป็นผลดีต่อกระบวนการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพของชาติต่อไปในระยะยาว

ศิลปวัฒนธรรมตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ต่างๆ นั้น ควรถูกปลูกฝังตั้งแต่วัยเยาว์ ทั้งจากทางบ้าน ครอบครัวตลอดจน สื่อต่างๆ ไม่ใช่เพียงแคในโรงเรียน เพื่อกระตุ้นให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการ กล้าคิด กล้าที่จะตัดสินใจ แต่ต้องกล้าแสดงออกในทางที่ถูกที่ควร ไม่ขัดกับวัฒนธรรม รู้จักแยกแยะในค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง เช่น มีความคิดต่างกับผู้มีอาวุโสกว่าได้แต่ไม่ก้าวร้าว หรือมีแนวทางในการแต่งตัวที่ชัดเจนแต่ไม่โป้ เรียกว่า สร้างสรรค์อย่างมีรสนิยม (โสมฉาย บุญญษนันต์, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2552)

แต่ปัจจุบันรายการโทรทัศน์สำหรับกลุ่มเยาวชนโดยเฉพาะเด็กเล็กนั้นยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ รายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่ยังผลิตขึ้นเพื่อความต้องการของผู้ใหญ่เป็นส่วนมาก นอกจากนั้น รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กของไทยยังถูกเหมารวมไปว่าสามารถรับชมด้วยกันได้ทุก

รายการโทรทัศน์ที่จะส่งเสริมพัฒนาความรู้ของเด็กในประเทศไทยนั้นยังมีไม่เพียงพอ ทั้งเนื้อหาบางรายการเช่น ละครพื้นบ้านในเวลาเช้าที่เป็นเวลาที่เด็กจะได้ชมโทรทัศน์กลับมีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเสี่ยงต่อการที่เด็กจะทำตาม อาทิ นางเอกมักถูกเอาเปรียบ โดนแก๊ง โดนดูค่า จากตัวร้ายในละคร เพื่อเพิ่มความน่าสงสารและอาภัพให้กับตัวละคร ซึ่งผู้จัดทำละครอาจไม่จำเป็นต้องลงเนื้อหาในส่วนนี้มากนัก ควรตัดบทพูดและกริยาก้าวร้าวที่ไม่จำเป็นออก เหลือไว้เท่าที่จำเป็นให้พอเกิดอรรถรสกับการรับชม ในขณะที่สื่อและรายการโทรทัศน์ในต่างประเทศจะให้ความเอาใจในรายละเอียดมากกว่าโดยเฉพาะรายการสำหรับเด็ก เพราะสิ่งที่นำเสนอมักจะเน้นสอนให้เด็กได้รู้จักคิด เห็นคุณค่าของมนุษย์ ช่วยเหลือคนที่ด้อยกว่า เช่นถ้าเพื่อนทำไม่ได้ ก็จะมีเพื่อนที่ช่วยเหลือช่วยเหลือให้ เด็กๆสามารถเรียนรู้คุณธรรมการทำเพื่อส่วนรวม และทราบว่าควรจะช่วยเหลือคนอื่นได้อย่างไร (วรรณกรณ์ พงศ์กฤษณุรักษ์, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2552)

สาเหตุที่รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนของไทยในปัจจุบันส่วนใหญ่ ยังไม่ประสบความสำเร็จมากที่ควร เพราะรายการเหล่านั้นยังไม่มี ความชัดเจนในการนำเสนอเนื้อหา บางครั้งอาจผิดยุคผิดสมัยกับสังคมที่กำลังพัฒนาไปเรื่อยๆ และที่สำคัญคือ ไม่มีการสำรวจกลุ่มผู้ชมเป้าหมายที่แน่นอนว่าอยู่ในช่วงวัยใด (ภัทรจารีย์ อัยศิริ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2552)

รายการโทรทัศน์ของไทยยังเหมารวมว่าผู้ชมเด็กนั้นเป็นกลุ่มเดียวกันทั้งหมด สามารถรับชมสาระร่วมกันได้ทุกวัย ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วจะต้องแบ่งย่อยออกเป็นกลุ่มอายุช่วงต่างๆอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อส่งสาระต่างๆในรายการไปยังกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแน่นอนและมีประสิทธิภาพ แม้จะมีรายการโทรทัศน์ของไทยสำหรับเด็กเล็กที่มีสาระประโยชน์ให้เห็นอยู่บ้าง แต่ก็เป็นจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนรายการทั่วไปสำหรับผู้ใหญ่ เช่น รายการ “สู้เพื่อแม่” ของบริษัท Work Point ที่ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจจากการสร้างสถานการณ์ให้เด็กได้แก้ไขหรือทดลองสิ่งใหม่ๆ (วรรณกรณ์ พงศ์กฤษณุรักษ์, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2552) สื่อโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนก็ยังมีไม่เพียงพอต่อการพัฒนาเด็ก รายการโทรทัศน์ส่วนมากยังคงตอบสนองแต่ผู้ใหญ่เท่านั้น (เฉลิมพล ดาวเรือง, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2552)

ดังนั้นการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนต้องมีมาตรฐานมากกว่าที่เป็นอยู่ ต้องศึกษาความต้องการของเด็กในแต่ละช่วงวัยอย่างละเอียด เพื่อสามารถถ่ายทอดเรื่องราวสาระต่างๆ ให้ตรงตามพัฒนาการที่เหมาะสมของเด็กต่อไป

การทำรายการเด็กต้องคุยกับเด็ก ต้องรู้ความต้องการของเด็ก ต้องใส่ใจเด็ก ใส่ใจในรายรายละเอียดต่างๆ ของรายการ เช่นเด็กฟังทันหรือไม่, ภาษาและน้ำเสียงมีความจริงใจแค่ไหน เพราะเด็กๆ จะชอบความเป็นกันเอง จึงต้องทำให้เด็กรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ทั้งนี้ถ้าเด็กรู้สึกว่าไม่ใช่พวกเดียวกันแล้วเด็กก็จะไม่รัก และเมื่อเด็กรู้สึกไม่มีใจแล้ว การถ่ายทอดเรื่องราวอื่นๆ ไปยังเด็กจึงก็เป็นไปได้ยาก อย่าสอนเด็กด้วยการสั่งหรือห้าม แต่ต้องใช้เหตุผลในการพูดคุยกับเด็ก อธิบายให้ชัดเจน เช่น ทำไมจึงทำไม่ได้ เพราะถ้าทำแล้วจะเกิดผลแบบนี้ และถ้าไม่ทำก็จะเกิดผลอีกแบบอย่างไร ทำให้เกิดอะไรตามมา ดีหรือไม่ดีอย่างไร ผู้ใหญ่สามารถขอความช่วยเหลือหรือขอร้องเด็กได้ ซึ่งจะมีผลดีกว่าการสั่งด้วยความรู้สึกถูกบังคับ

รายการเด็กจะตัดสินรายการด้วยผู้ใหญ่ไม่ได้เลย เพราะผู้ใหญ่มักไม่เข้าใจความคิดของเด็ก ในขณะที่ปัจจุบันรายการโทรทัศน์ส่วนมากยังต้องทำตามใจที่ที่กำหนดของทาง สถานี ผู้สนับสนุนรายการ และผู้ปกครองของเด็กอยู่ ซึ่งการทำตามใบสั่งนี้จะปลอดภัยต่อความอยู่รอดของรายการมากกว่าทั้งที่สาระที่แท้จริงของรายการเด็กนั้นคือการพัฒนาเด็ก ไม่ใช่ผลกำไร ดังนั้นรายการสำหรับเด็กก็ควรจะถูกประเมินด้วยเด็กจึงจะเหมาะสมกว่า ซึ่งรายการโทรทัศน์ในบ้านเรานั้นจะทำให้ผู้ชมโดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนโง่งง เพราะรายการจะดำเนินไปด้วยความรวดเร็วตามทุนที่มี ผู้ชมจะรับสารสั้นต่างๆ ไปโดยไม่มีเวลาจะคิดวิเคราะห์แยกแยะใดๆ เลย ซึ่งถือเป็นสิ่งที่ผิดอย่างยิ่งในการพัฒนาสมองของเยาวชน (ภัทรจารีย์ อัยศิริ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2552)

ทั้งนี้ ผู้จัดทำโครงการยังได้ศึกษาไปถึงระบบกระบวนการการศึกษาของไทยในปัจจุบันด้วยว่ามีส่วนที่ต้องปรับปรุงพัฒนาในส่วนใดบ้าง เพื่อนำมาปรับใช้ในรูปแบบรายการให้สอดคล้องกับเด็กและเยาวชนต่อไป ซึ่งปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมการศึกษาของไทยก็คือ พ่อแม่ผู้ปกครองยังตัดสินลูกหลานจากผลการเรียนอยู่ โดยมีความเชื่อว่าถ้าเด็กเรียนได้คะแนนดีก็ถือว่าเป็นเด็กดี ในขณะที่เด็กที่ผลการเรียนไม่ดีก็มักจะไม่ได้รับการเอาใจใส่จากพ่อแม่ผู้ปกครองเท่าที่ควร จนเด็กต้องหาช่องทางการระบายออก เพื่อได้รับการยอมรับจากทางอื่นๆ ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี อันก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ ตามมาอีกมากมาย เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหานักเรียนตีกัน และขบวนการมอเตอริไซด์ป่วนเมือง เราต้องยอมรับว่าเด็กแต่ละคนมีความสามารถต่างๆ กันไป ไม่ใช่เด็กทุกคนจะชอบและถนัดการทำอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือค่านิยมสิ่งต่างๆ การสอนจึงต้องเลือกให้เหมาะสมกับเด็ก เพื่อให้เกิดการพัฒนาสูงสุดในตัวเด็กแต่ละคนต่อไป โดยพ่อแม่ต้องปรับทัศนคติใหม่ไม่ใช่เลี้ยงลูกตามให้เป็นไปตามที่ตนเองต้องการแต่ฝ่ายเดียวเท่านั้น หากแต่ต้องเข้าใจว่าเด็กมีความถนัดหรือมีพรสวรรค์ในด้านใด

ควรปลูกฝังค่านิยมใหม่ๆ ให้กับสังคมเพื่อการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีเช่น การยอมรับความคิดของคนรุ่นใหม่มากขึ้น ไม่จำเป็นว่าความคิดของผู้ใหญ่จะต้องถูกเสมอ ต้องใช้เหตุผลเป็นหลักสำคัญ รวมถึงการที่เด็กเก่งกว่าผู้ใหญ่ต้องไม่ใช่สิ่งผิด ระบบอาวุโสสามารถมีได้ในสังคมไทย แต่ต้องไม่ผูกอำนาจ ทั้งนี้เด็กและเยาวชนยังต้องไม่ลืมวัฒนธรรมรากเหง้าของชาติด้วย (เฉลิมพล ดาวเรือง, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2552)

สำหรับการสอนศิลปะของประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศนั้น ดร.โสเมฉาย มีความเห็นว่า การศึกษาศิลปะหรือรายวิชาอื่นๆ ในประเทศไทยยังมีค่านิยมที่ไม่ถูกต้องจากครูผู้สอน กล่าวคือ ครูยังต้องการให้นักเรียนเป็นเด็กที่อยู่ในโอวาท เป็นเด็กที่เรียบร้อย ถ้าเด็กที่นั่งนิ่ง ก็ถือว่าเป็นเด็กดี ในขณะที่ครูในต่างประเทศ โดยเฉพาะชาติตะวันตกจะชอบให้เด็กกล้าแสดงออก เพื่อเสริมสร้างความคิดและจินตนาการใหม่ๆ ครูมิได้มีหน้าที่เพียงสอนหลักสูตรตามตำราอีกต่อไป แต่ยังต้องทำหน้าที่ของผู้ถาม และผู้ตอบ อธิบายในสิ่งที่เด็กต้องการจะรู้ ซึ่งการถามคำถามนอกเหนือจากในวิชาการนั้น ถ้าเป็นกรณีของเด็กในประเทศไทยส่วนใหญ่มักจะถูกมองว่าเป็นเด็กก้าวร้าว ครูเองก็จะรู้สึกดีและปลอดภัยกว่า กับนักเรียนที่ถามในสิ่งที่อยู่ในบทเรียนและตนสามารถตอบได้เท่านั้น (โสเมฉาย บุญญษนันต์, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2552)

ระบบการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ยังเน้นวิชาการมากเกินไป บางครั้งมีการสอนเนื้อหาข้ามชั้น เพื่อให้ทันการแข่งขันกับโรงเรียนอื่นๆ จนเด็กขาดความเป็นเด็กไป ขาดความเป็นตัวของตัวเอง ขาดความภาคภูมิใจ ขาดความมั่นใจ เพราะครูหรือผู้ใหญ่ มักออกคำสั่งให้ปฏิบัติตามเท่านั้น ทักษะที่เด็กได้รับจึงเป็นเพียงการฟังและจำเท่านั้น แต่เด็กไม่สามารถรู้ถึงเหตุผลต่างๆว่าทำไม หรือเพราะอะไรมีสาเหตุมาจากอะไร เมื่อเติบโตขึ้นก็จะทำตามคำสั่งต่างๆได้ ในขณะที่ไม่สามารถคิดสร้างสรรค์ได้ (วรรณกรณ์ พงศ์กฤษณรักษ์, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2552)

ผู้จัดทำโครงการยังได้ศึกษาถึงปัญหาที่พบในด้านปัจจัยอื่นๆอันเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนจนพบว่า ปัญหาด้านการขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถนั้นเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด สภาพแวดล้อมที่เด็กอาศัยอยู่ก็มีส่วนอย่างยิ่งในการเสริมสร้างพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเอง ปัญหาจากภาครัฐที่ไม่ได้เอาใจใส่ดูแลเด็กและเยาวชนได้ดีเท่ากับนโยบายที่ให้ไว้กับประชาชน และปัญหาการถูกจำกัดด้วยงบประมาณและเงินทุนจากทางสถานีหรือผู้สนับสนุนรายการ อันจะเป็นสิ่งที่ทำให้รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กมีศักยภาพลดลง

ส่วนบุคลากรที่จะทำงานกับเด็กและเยาวชนนั้น ต้องเป็นผู้ที่มีความตั้งใจเป็นอย่างดีซึ่งไม่ใช่เพียงมีความรักเท่านั้น แต่ต้องอาศัยความเข้าใจด้วย ส่วนทักษะอื่นๆที่สำคัญก็ได้แก่ความ

สำหรับอุปสรรคใหญ่ของโครงการเพื่อเยาวชนในประเทศนั้นก็คือ ยังขาดบุคลากรที่มีใจพร้อม มีความรู้ และประสบการณ์ ที่จะทำหน้าที่เพื่อเด็กและเยาวชนอย่างเต็มที่ ที่มีอยู่ก็มีจำนวนน้อยมาก เพราะการทำงานเพื่อเด็กและเยาวชนนั้น ไม่ใช่อาชีพที่จะมีรายได้ที่ดี แต่ต้องอาศัยความรักและความภาคภูมิใจในอาชีพเป็นสำคัญ ทั้งนี้เมื่อบุคลากรที่มีคุณภาพดังกล่าวมีน้อย นอกจากพ่อแม่ผู้ปกครองแล้ว ก็ทำให้เด็กไม่มีที่พึ่งพิงที่เพียงพอเมื่อต้องการความช่วยเหลือหรือโอกาส เพราะครูอาจารย์หลายคนก็ยังคงสอนแต่ความรู้แต่ไม่ได้สอนความเป็นคนอยู่ เด็กไทยจึงยังขาดโอกาสอยู่อีกมากในความเป็นบุคลากรของสังคม เด็กยังต้องทำตามคำสั่งสอนและชี้แนะจากผู้ใหญ่แบบไม่ให้เหตุผล ส่งผลให้เด็กและเยาวชนของไทยคิดไม่เป็น และยังคงทำอะไรตามๆ กันอยู่ตลอดมา (เฉลิมพล ดาวเรือง, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2552)

สภาพแวดล้อมทางสังคมเองก็มีส่วนในการพัฒนาสติปัญญาและความคิดของเด็ก ยกตัวอย่างเช่น สังคมของชาติตะวันตกจะไม่มีระบบอาวุโส แต่ใช้เหตุผลในการคั่งง้างกัน เหตุผลที่ดีที่สุดก็จะได้รับการยอมรับ ทำให้เด็กกล้าแสดงออกอย่างเต็มที่ และได้ข้อสรุปที่ดีที่สุดจากหลายมุมมอง หรือในประเทศญี่ปุ่นที่สังคมมีความเจริญด้านวัตถุอย่างเต็มที่แต่ก็เป็นชาติที่มีความแข็งแกร่งมากในด้านของวัฒนธรรม เพราะการปลูกฝังที่ดีจากชุมชน เริ่มตั้งแต่ที่บ้าน เริ่มตั้งแต่วัยเด็ก(ชั้นอนุบาล) ทำให้เกิดผลงานศิลปะที่แฝงวัฒนธรรมและความติดสร้างสรรค์ทั่วไปในประเทศ ประชาชนก็จึงสามารถซึมซับ ประสบการณ์ความคิดสร้างสรรค์ต่างๆ ได้ในชีวิตประจำวัน ทั่วไป และเกิดการพัฒนาทางความคิดอย่างต่อเนื่องมาจนทุกวันนี้ (โสภณ นฤณษันต์, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2552)

อีกทั้งภาครัฐเองก็ไม่ได้ให้ความใส่ใจอย่างจริงจังกับเด็กและเยาวชนชาติตามนโยบายต่างๆ ที่ให้ไว้ เช่น การสนับสนุนทุนทรัพย์ต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการลงทุนเพื่อพัฒนาทรัพยากรเด็กที่จะเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดต่อไปของชาติในอนาคต ยกตัวอย่างเช่นสื่อโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนก็ยังมีไม่เพียงพอต่อการพัฒนาเด็ก รายการโทรทัศน์ส่วนมากยังคงตอบสนองแต่ผู้ใหญ่เท่านั้น นอกจากนั้นนโยบายอื่นๆ ของรัฐก็เป็นเพียงโครงการที่เลื่อนลอย มีเพียงคำพูดที่ครอบคลุมและดูดีเท่านั้น หากแต่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้จริงตามนโยบายที่กล่าวไว้ (เฉลิมพล ดาวเรือง, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2552)

ปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งในการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทยก็คือ ปัจจัยทุนทรัพย์ ที่มีผู้ให้การสนับสนุนน้อย ทั้งที่มีความจำเป็นมาก นอกจากนี้ยัง

นอกจากนี้ผู้จัดทำโครงการยังได้รับสาระอื่นๆ จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกอันจะเป็นประโยชน์ต่อโครงการผลิตรายการโทรทัศน์ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เยาวชนอายุ 5-7 ปี ด้วยศิลปะประดิษฐ์ สำหรับสถานีโทรทัศน์ ทีวีไทย ดังนี้

เด็กเล็กๆ อายุราวๆ 4-5 ขวบ มักไม่มีสมาธิในการรับชมได้นาน ต้องมีการกระตุ้นความสนใจด้วยการคำถามให้เกิดการโต้ตอบอยู่เป็นพักๆ แต่เมื่อเด็กโตขึ้นมาสมาธิในการรับชมโทรทัศน์ก็จะเพิ่มขึ้นเองตามวัย พฤติกรรมทั่วไปของเด็กในวัย 5-7 ปีนี้ จากประสบการณ์ครูจอยกล่าวไว้ว่า เด็กมักจะมีสมาธิกระตือรือร้น ไม่อยู่นิ่งๆ กับที่ ชอบทำงานหรือเรียนรู้ผ่านกิจกรรม ผู้สอนควรใช้สื่อการสอนที่จับต้องได้และสื่อต้องมีความหลากหลาย จะทำให้เด็กมีความสนใจและซึมซับความรู้ได้ดีกว่าการสอนด้วยคำพูดเพียงอย่างเดียว เช่น สอนผ่านเกมการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งเกมเสริมสร้างความรู้สำหรับเด็ก เช่น ด้านภาษา คณิตศาสตร์ และสาระอื่นๆ มีจำนวนมากพอในตลาด แต่พบเกมที่เสริมสร้างคุณธรรมแก่เด็กน้อยมาก (วรรณกรรม พงศ์กฤษณรักษ์, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2552) เคล็ดลับซึ่งเป็นหัวใจของการผลิตรายการสำหรับเด็กและเยาวชนให้ประสบความสำเร็จนั้นคือ “สนุก, สั้นๆ, สีสัน, สมวัย, ร่วมร่วม” อย่างสร้างสรรค์ (ภัทรจารีย์ อัยศิริ, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2552)

4.1.3 ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ ทีวีไทย คือ คุณเอกกิง สมทรัพย์ โดยการสัมภาษณ์เดี่ยวแบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) นโยบายหลักของทางสถานีโทรทัศน์ ทีวีไทย

รายการของทีวีสาธารณะ เป็นรายการที่เรียกได้ว่า “น้ำดี” หรือเป็นรายการคุณภาพ สร้างสรรค์เนื้อหาความบันเทิงในเชิงบวกเพื่อยกระดับความคิดอ่านของผู้คนทั่วไปในสังคม ความคิดที่มองโลกในแง่ดี และมีส่วนในการเปลี่ยนแปลงสังคมในทางบวก อาจฉีกรูปแบบฉีกเนื้อหาไปจากรูปแบบเดิมๆ ในสังคมไทยปัจจุบัน

2) ลักษณะรายการของสถานีโทรทัศน์ ทีวีไทย

ความบันเทิงในรายการของสถานีเป็นความบันเทิงที่มีสาระ เช่น รายการดนตรี ที่มี คือ ดนตรีวิถีศิลป์ ไทยโซว์ แม้จะเป็นรูปแบบของรายการบันเทิงแต่เป็นความบันเทิงที่ส่งเสริมเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย ทว่าทำให้ทันสมัยขึ้น ในทางเดียวกันถ้าเป็นความบันเทิงประเภทละครก็จะเป็นละครเชิงสร้างสรรค์ เป็นเรื่องที่ดีแล้วชื่นใจ ให้ความคิด ให้แรงบันดาลใจ

3) นโยบายในการเปิดรับเสนอรายการเพื่อพิจารณา

ปัจจุบันสถานีโทรทัศน์ ทีวีไทยเปิดรับรายการใหม่ๆ อยู่ตลอดทั้งปี เพราะด้วยนโยบายของ สถานีที่เป็น ทีวีสาธารณะ จึงเปิดโอกาสให้ประชาชน หรือผู้ที่สนใจและมีความพร้อมในการผลิตนำเสนอรูปแบบรายการ โดยโครงสร้างของการนำเสนอรายการก็เป็นไปตามที่นิยมใช้กันทั่วไป ซึ่งรูปแบบที่มีโอกาส สูงที่จะสามารถผ่านการพิจารณา นั่นก็คือ รายการที่มีต้องมีเนื้อหา สาระ คุณภาพ และให้ประโยชน์แก่สังคม แต่ก็สามารถนำเสนอได้อย่างเพลิดเพลิน สนุกสนาน มีความบันเทิงควบคู่กัน

4) ระบบในการว่าจ้างผลิตรายการของสถานีทีวีไทย

ระบบของทางสถานีโทรทัศน์ ทีวีไทยเกี่ยวกับการผลิตรายการ จะเป็นจ้างผลิต ผลิต และซื้อลิขสิทธิ์จากต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่การจ้างผลิตมักเป็นองค์กรต่างๆ ภายนอกเข้ามาเสนอ หรือบางที่ทางสถานีมีนโยบายต้องได้รูปแบบรายการแบบใด ก็จะต้องเลือกองค์กรภายนอก ให้มานำเสนอ ซึ่งงบประมาณที่จะใช้ในการผลิตก็ขึ้นอยู่กับแต่ละรายการ ซึ่งอาจจะให้องค์กรนั้นๆ เสนอ งบประมาณในการผลิตเข้ามาและทางสถานีก็จะนำมาพิจารณาต่อไป งบประมาณในการผลิตที่ให้แต่ละรายการก็จะไม่เท่ากันเริ่มตั้งแต่หลักหมื่นจนถึงหลักแสน (เอกิงสมทรัพย์, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2552)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้ ผู้จัดทำโครงการได้ทำการสรุปเพื่อสร้างรูปแบบรายการโทรทัศน์ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เยาวชนอายุ 5-7 ปีด้วยศิลปะประดิษฐ์ สำหรับสถานีโทรทัศน์ ทีวีไทย โดยนำผลวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์มาสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 4.2

สรุปความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ความคิดเห็น ด้านต่างๆ ที่มีต่อ เยาวชนอายุ 5-7 ปี ในประเทศไทย	คุณ ภัทรจารีย์ อัยศิริ	ผศ.เฉลิมพล ดาวเรือง	ดร.โสมฉาย บุญญษนันต์	อ.วรรณกรณ พงศ์กฤษณ์รักษ์
ด้านรายการโทรทัศน์	- ต้องแบ่งกลุ่มอายุ ของเด็กให้ชัดเจน - รัฐไม่สนับสนุน อย่างจริงจัง / ขาดทุนทรัพย์	- สื่อโทรทัศน์เพื่อ พัฒนาเด็กยังมีไม่ พอ - รัฐไม่สนับสนุน อย่างจริงจัง / ขาดทุนทรัพย์	- สื่อโทรทัศน์ เพื่อ พัฒนาเด็กยังมีไม่ พอ - การศึกษาไม่ได้ อยู่เพียงใน ห้องเรียน	- สื่อโทรทัศน์เพื่อ พัฒนาเด็กยังมีไม่ พอ - ต้องแบ่งกลุ่มอายุ ของเด็กให้ชัดเจน
ด้านการศึกษา	- ใช้เหตุผลคุยกับ เด็ก อย่างห้ามหรือ บังคับแบบไม่มี เหตุผล	- ใช้เหตุผลเป็น หลักในการอธิบาย ไม่ใช่สอนให้จำ แล้วลอกต่อๆ กัน	- ฝึกให้เด็ก แสดงออกหรือคิด นอกกรอบ ไม่ใช่ แค่ฟังการสอน	- เน้นวิชาการมาก และเน้นออกคำสั่ง ให้ปฏิบัติตาม เด็ก ได้แค่ฟังและจำ
ด้านความคิด สร้างสรรค์	- มีเวลาให้เด็กได้ คิดพิจารณาเอง หลังจากได้รับ ข้อมูลต่างๆ	- ครูต้องสอน ความรู้ และสอน ความเป็นคนให้กับ เด็กด้วย	- ควรปลูกฝังตั้งแต่ เด็กเพื่อผลดีต่อ ชาติในระยะยาว	- ควรสร้าง สถานการณ์ให้เด็ก ได้เรียนรู้และ แสดงออกเพื่อ พัฒนาความคิด สร้างสรรค์
ข้อควรระวังในการ ผลิตรายการโทรทัศน์	- ทำให้เด็กรู้สึก เป็นพวกเดียวกัน / บุคลากรต้องรัก และเข้าใจเด็ก	- ต้องใช้บุคลากรที่ มีความรู้ ความ เข้าใจที่จะทำ หน้าที่อย่างเต็มที่	- โทรทัศน์และเด็ก ใกล้ชิดกันมาก ควรใช้ในทาง สร้างสรรค์	- โทรทัศน์เป็นสื่อที่ เด็กเข้าถึงได้ง่าย ต้องระวัง พฤติกรรม เลียนแบบที่ไม่ดี
ข้อเสนอแนะอื่นๆ	- สนุก, สั้นๆ, สีสัน, สมวัย, ส่วนร่วม อย่างสร้างสรรค์ - ต้องมีรูปแบบที่ ชัดเจน	- เด็กดีไม่ได้ หมายถึงเรียนเก่ง เท่านั้น เด็กๆ ล้วน มีพรสวรรค์ที่ ต่างกันไป	- เด็กมักถ่ายทอด เรื่องราวจาก ประสบการณ์ ชีวิตประจำวัน	- ต้องมีการกระตุ้น ความสนใจด้วย คำถามให้เกิดการ โต้ตอบอยู่เป็นพักๆ - สอนวิธีคิดให้เด็ก

นอกจากนั้น ผู้จัดทำโครงการได้นำผลวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์มาเชื่อมโยงกับผลงานวิจัยและงานเขียนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา และทำการสรุปเป็นตาราง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.3

แนวทางในการผลิตรายการโทรทัศน์ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เยาวชนอายุ 5-7 ปี
ด้วยศิลปะประดิษฐ์ สำหรับสถานีโทรทัศน์ ทีวีไทย

ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ	ผลงานวิจัยและงานเขียนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- รายการโทรทัศน์ควรมีการกำหนดช่วงอายุของกลุ่มผู้ชมให้ชัดเจน	- กระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์ (Hart, 1999) - ความสนใจ ความชอบ และความแตกต่างของสิ่งกระตุ้นต่อเด็ก (Valkenburg, 2004)
- รายการโทรทัศน์ควรมีรูปแบบที่ชัดเจนในการนำเสนอ	- กระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์ (Hart, 1999) - ทฤษฎีการเลือกสรรและการแสวงหาข่าวสาร (McComb and Becker, 1979; Schramm, 1973)
- ต้องอาศัยสถานีโทรทัศน์ที่มีนโยบายสอดคล้องต่อการพัฒนาเยาวชน - รายการสำหรับเด็กยังประสบปัญหาเรื่องการถูกรวบงำจากผู้อุปถัมภ์รายการที่หวังเพียงผลกำไร	- ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานองค์การสื่อสารมวลชน (Mcquail, 1994) - การดำเนินงานของสถานีโทรทัศน์ ทีวีไทย - คุณสมบัติของรายการของสถานีโทรทัศน์ ทีวีไทย - งานวิจัยของสมเกียรติ (2540)
- รายการสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชนยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ	- งานวิจัยของวรรณนา (2539)
- ต้องสอนให้เด็กคิด ให้เหตุผลในการอธิบายเนื้อหาในรายการ มากกว่าการจำหรือเพียงทำตามๆ กัน	- ความคิดสร้างสรรค์ (De Bono, 1982; Anderson, 1970) และการส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ (Anderson, 1970)
- เด็กต้องมีการกระตุ้นความสนใจด้วยคำถามให้เกิดการโต้ตอบอยู่เป็นพักๆ	- ทฤษฎีการเลือกสรรและการแสวงหาข่าวสาร (McComb and Becker, 1979; Schramm, 1973)
- ไม่ควรเน้นวิชาการกับเด็กมากเกินไป	- การส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ (Anderson, 1970)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

แนวทางในการผลิตรายการโทรทัศน์ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เยาวชนอายุ 5-7 ปี

ด้วยศิลปะประดิษฐ์ สำหรับสถานีโทรทัศน์ ทีวีไทย

<p>- คำนึงว่าเด็กแต่ละคนมีพรสวรรค์ที่ต่างกัน สังคมไม่จำเป็นที่จะต้องสนับสนุนแต่เด็กที่เรียนดีเท่านั้น</p>	<p>- ความคิดสร้างสรรค์ (De Bono, 1982; Anderson, 1970) และการส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ (Anderson, 1970)</p>
<p>- เรื่องราวในชีวิตประจำวันจะมีผลกับการแสดงออกของเด็ก</p>	<p>- ความคิดสร้างสรรค์ (De Bono, 1982; Anderson, 1970) และการส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ (Anderson, 1970)</p>
<p>- เด็กต้องสามารถแสดงออกหรือคิดนอกกรอบได้</p>	<p>- การส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ (Anderson, 1970) - แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ (Krech and Crutchfield, 1948)</p>
<p>- เด็กต้องมีส่วนร่วมในรายการ</p>	<p>- การส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ (Anderson, 1970) - แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ (Krech and Crutchfield, 1948)</p>
<p>- การสร้างสถานการณ์ต่างๆ ให้เด็กได้เรียนรู้และแสดงออก สามารถช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี</p>	<p>- การส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ (Anderson, 1970) - ทฤษฎีการคิดนอกกรอบของเดอบอนโน (De Bono, 1982)</p>
<p>- งานที่เกี่ยวกับเด็ก ต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจ และรักที่จะทำหน้าที่อย่างเต็มที่ (ต้องให้เด็กรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกันกับเขา)</p>	<p>- แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ (Krech and Crutchfield, 1948)</p>
<p>- ต้องระวังการนำเสนอไม่ให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบที่ไม่เหมาะสม</p>	<p>- แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของสื่อโทรทัศน์ (Millerson, 1977) - งานวิจัยของเซษฐา (2550)</p>